

Lo Catalanista

Setmanari defensor dels interessos morals materials de Catalunya

Redacció y Administració

Carrer Travessia Rambla, 9.

La correspondencia al Director.

Los originals no 's tornan.

Del Manifest de la UNIÓN CATALANISTA del dia 16 de Mars de 1897

«Enteném que han de quedar á càrrech del poder central del Estat espanyol las relaciones internacionales, l' exércit de mar y terra, las relaciones económicas d' Espanya ab los demás païssos, la construcció d' obras públicas de caràcter general, la resolució de totas las cuestiones y conflictos inter-regionals y la formació del pressupost anyal de gastos, al que edurán contribuir las regions á proporció de sa riquesa; tot ab la organisació corresponent y adecuada.

Pero enteném que correspon al Poder regional lo règimen intern de Catalunya, y que ha de constituirse aquesta mantenint lo temperament expansiu de sa legislació y segons sas necessitats y son modo de ser.

En consecuencia, volém la llengua catalana ab caracter oficial y que sian catalans tots los que á Catalunya desempenyin càr-

rechs públics; volém Corts catalanas, no sols per estatuhir nostre dret y lleys civils, sino tot quant se refereixi á la organisació interior de nostra terra: volém que catalans sian los jutjes y magistrats, y que dintre de Catalunya 's fallin en última instancia 'ls plets y causas; volém ser arbitres de nostra administració, fixant ab entera llibertat las contribucions é impostos, y volém en fi, la facultat de poder contribuir á la formació del exércit espanyol per medi de voluntaris ó diners, suprimint en absolut quintas y llevas en massa y establint que la reserva regional forrosa presteservei tantols dintre de Catalunya.

Aquest es nostre catalanisme dintre d' Espanya; aquest es lo nostre regionalisme dins de Catalunya. Aixó es lo que volém; per aixó aném; á n' aixó arriborem á no frigar gayre.»

REGALO de La Catalana

Societat de Seguros contra Incendis

Los senyors assegurats poden passar á recullir lo **Calendari** pera 1902,

Regalo de LA CATALANA

al domicili de son agent en aquesta ciutat, carrer de Sant Joan, número 43.

Ostras Verdes de Marennes

SE REBEN TOTS LOS DIAS.

FONDA DE CATALUNYA. - Teléfono núm. 232.

Antoni a. Riera

Apuntacions de teatro

LO TEATRO CATALÁ (1)

IV

Al arribar al any 1850 lo renaixement literari havia avan-
sat ja lo suficient perque alguns escriptors s' atrevissin á intro-
duhirlo també á las taulas, ab verdaderas y correctas formas.
En 1856 se representa 'l drama «La Verge de las Mercés», de
don Manel Angelón, y en 1858 sa coneguda sarsuela «Setze jut-
jes» y altres pessas en un acte. Lo públich ja aplaudeix lo
tradicional *fi de festa* catalá y 'l converteix en espectacle prín-
cipal.

Tres fets d' importancia notabilíssima venen á donar un vi-
víssim, extraordinari impuls al nostre renaixement (2); l' un
l' aparició d' en Clavé, primer fundador de las Societas corals
y restaurador de la música popular. Cantor d' una rassa que
que desperta, dignifica 'l obrer posantlo á una vida moder-
na, expanssiva y generosa per medi d' un ideal artístich que 'ls
allunya de la taberna y la crápula; la música, lo cant que
perfecciona que modernisa al poble, desperta en ell la tradició de
la música catalana; l' altre, l' institució dels Jochs Florals que
que vé á fomentar la literatura, á fixar lo gust, á donar nous
elements literaris y propagar l' ensenya de «Patria, fé y amor»
qu' encén l' entussiasme y l' amor patri de nostre jovent envers
á la nova idea del Catalanisme, fent apareixer de cop un sens
nombre de partidaris entussiasmas que aixecan una admósfera
que s' extén y dona essencials condicions de vida á l' obra d'
anys comensada. Y, per fi, lo soptat y unànim entussiasme que
desperta la guerra d' Africa que, aviva altra vegada l' esperit
de Catalunya, y altre volta, ab ocasió d' una guerra, se torna á
parlar de nostra gloriosa historia y dels seus almogávors, venint
á donar un arrebatador efecte d' entussiasme patriótic lo con-

(1) Vegis los núms. 698, 700 y 702.

(2) J. Yxart, *Obras catalanas*.

curs creixent y potent, de música, poesia, recorts històrics y teatro.

Ja la llengua catalana no s'usa tant sols pel «fi de festa»; ab ella s'escriu l'apropòsit dramàtic que té per objecte propagar lo patriotisme. En 1859 y 1860 se representan en lo gran Teatro del Liceu quatre obretas de A. Ferrer y Fernández: «À l'Àfrica, minyons!», «Ja hi ván, á l'Àfrica!», «Minyons, ja hi són!» y «Ja torném!»

A partir d'aquí la literatura dramàtica vé á desenrotllarse d'una manera increïble. Dugas tendències marcadíssimes y contràries se dibuixan y prenen proporcions pera no desaparèixer més y arribar fins avuy. L'una, filla directa del moviment literari y intel·lectual qu'aspira á fundar un teatro digne de tal nom; l'altra, continuadora de la pessa popular, anti-literària, sens altre objecte que 'l passatemps.

La primera tarda més en florir: sa primera manifestació porta la fetxa de 1864, «La romeria de Requesens», comedia en tres actes, extensió que no havían alcansat encare las composicions dramàtiques, exceptuant lo ja citat drama de don Manel Angelon. L'altra, la pessa en un acte, continua tenint exemplars en 1860 61 y 62; tals com, «Una noya com un sol», comedia en un acte, vers de F. Sales Vidal; «Adeusiau», apropiat bilingüe en un acte, vers de J. A. Alcántara y, altres que s'apoderan ràpidament de la massa general del públich.

En 1860 ⁽¹⁾, en Frederich Soler (Pitarra) frequenta la tertulia de don Bernat de las Casas, pare de son consoci don Avelí y futur sogre seu, qui per aquells temps tenia l'empresa del teatro del Tívoli. En un teatret inslat en una arcoba d'aquella casa, escrigué en Frederich Soler sas primeras obras, entre altrás «La cinta carmesí», qu'era una pessa d'enredo, y en plena guerra d'Àfrica, «La butifarra de la llibertat», escrita, com totas las qu'en dit teatret se posavan en escena pera representarlas homes sols.

Frederich Soler coneix y 's fá amich de don Gonzalo Serrallera, y aquest lo presenta en un cert club alegre qu'alguns es-

(1) *La Vanguardia*, J. Roca y Roca.

tudiants de Dret teníen instal·lat en un quint pis del carrer d'Escudillers. Prompte entranyable amistat y fraternal carinyo. L' uníu ab en Foguet, de Tortosa; Bofarull, de Tarragona; Vidal, de Gandesa; Valentí Almirall, Conrat Roure, Jaume Garriga y Joseph Coll y Britapaja que representaban comedias d' un género picaresch qu' ells mateixos escribían ab inagotable xispa, No cal dir qu' en Frederich Soler vá trobarse dintre son element y que prompte sorprengué á tots ab sas obras colosalment ingeniosas y xistosas, donant en aquella juvenil tertulia un fort puntal per medi del estímul y l' estudi que més tart tenia de portar-los per altres camins, los únichs que podían servir pera lograr lo complert desenrotllament del Teatro Catalá.

M. PI Y MARQUET.

(Seguirá)

SECCIÓ POLÍTICA

Dispensin nostres llegidors que torném á parlar de *El Liberal* en aquest número. Com que es lo prototipo de la rassa á Barcelona, no cal dir que es lo diari més sustanciós pera 'ls bons catalanistas.

Sustanciós, s' entén, en lo sentit de feros bé ab sas intemperancias *de arrogante león que sacude sus melenas*, no perque en lo que escriga hi haigi gens de sustancia. ¡Ay Senyor! pobres dels esperits que s' haigin de nutrir ab las ideyas del colega. Ja poden aprendrer los goigs de Sant Prim.

Donchs, sí, 'n torném á parlar de *El Liberal* perque com era de esperar de la *hidalguia* de la rassa que ell representa á Barcelona, es l' únich diari que s' ha permès fer brometa de pallaso en la discussió tinguda fà pochs dias entre *La Veu de Catalunya* y *La Renaixensa*.

Sino que perque no digan que 'ls hi tenim *ojeriza* (crech qu' ho diuhen aixís á la seva terra) ho copiarém de la mateixa *Renaixensa* que á fò de Deu 'ls hi diu unas quantas veritats com un temple. Llegeixintho y ho veurán:

«Me recorda de que quan era noy, y desde allavoras ja ha plogut moltes vegadas, los xicots discutíam las diferencias y las rivalitats dels barris de Ribera y de la Barceloneta á cop de pedra sech, essent lo camp de lluyta la Esplanada. Allí 'ns trobavam al plega' d' estudi, y, armats de fonas, qui la podia dur de més ulls millor, nos encaravam los dos bandos, y, obehint la ordre del que feya de capitá, los mandrons donavan voltas y llen-savan la pedra que, bronzint, anava dreta á la colla enemiga, deixant moltes vegadas com á penyora de bona puntaria un trench ó un xiribesh en lo cap d' un contrari. Y avansant los uns y reculant los altres y eridant tots, la lluyta s' enardía fins que 'ls cascos de la *russia*, nom ab que coneixíam á la guardia municipal montada, imposavan l'

armistici que durava sols lo temps necessari pera juntarnos los combatents d' un y altre barri al objecte d' apedregar tots plegats al enemich comú.

El Liberal, fent d' histrió barato, s' ha ficat entremitj de la discussió sostinguda per «La Veu de Catalunya» y «La Renaixensa» y s' esposa á que li passi lo que li passava á la *rusia* en las llytas de barri que 's debatian á la Esplanada. Los catalanistas y 'ls regionalistas, desde que aquestos defensan las Bases de Manresa, tindrem, si 's vol, discussions més ó menys enverinadas, pero tenim dos sentiments que 'ns uneixen com á un sol home y aquestos son l' amor á Catalunya y l' odi als enemichs de Catalunya. Las nostras discussions, que son las que 'ns separan, son accidentals, son tranzitorias, y 'ls sentiments que 'ns uneixen son eterns, perdurables en tota ánima catalana, y aixó farà que 's bandejin las discussions, que s' esborrin las discrepancias de criteri, que s' oblidin passats ressentiments y que tots plegats combatem al enemich comú genuinament representat á Barcelona pel diari que 'ns vol civilisar acabant ab la pobresa celebrant corridas de toros y pel *hidalgo* que denuncia al Gobernador á distingidas senyoras y senyoretas que honoran ab una fesa á una dama gloria de las lletras catalanas, iniciadora de la bandera que las donas de nostra terra regalan á la UNIÓN CATALANISTA.»

Ja m' ho dispensarán ¿oy? que 'ls torni á parlar de «El Liberal» de Barcelona. No me 'n sé estar.

Y es que ben mirat es 'l tipo del castellá que 'ns vá tant bé á tots los catalanistas pera fer comprendre prácticament la necessitat de la autonomia, als més frets de casa nostra.

Donchs, bueno, are no es que desbarri parlant de Catalanisme. Es que ha fet una *odisea ó jeremiada* ab recorts de la gloriosa derrota d' allavors de las colonias.

Y diu «No, ninguna nación, ni aun la más unida á nosotros por los vínculos de la raza, se arriesgó ha hacer, en aquella sazón, el papel de Quijote, amparando al débil contra el fuerte. La locura de D. Quijote según decia Byron hacia reir. El papel lo desempeñamos nosotros saliendo á aquella descomunal aventura, con celada de cartón, con armas mohosas y en ancas de desmedrado jamelgo para combatir ejércitos de gigantes, que no resultaron ¡ay! molinos de viento.»

¿Eh qué es maco tot aixó? ¿Y cóm han cambiat los temps, no es veritat?

L' exèrcit aquell format de *hijos sin padres conocidos* are es *ejército de gigantes*.

La invencible marina espanyola, are resulta de cartró y *el bizarro ejército español* es avuy *desmedrado jamelgo*.

Bé, com are no 'n treurien rés d' atiar á la mort de tants fills de mare, ja diuhen la veritat. Llavoras pel compte que 'ls tenia ja 'l feyan ja 'l Quijote, per més que *en sus adentros* éran práctichs com Sancho Panza.

A la Administració 'ls convenia la guerra y no 'ls venia de mentida més ó menos. Prou qu' ho sabian alguns d' ells lo que succehiria pero sabian que gangas com aquellas *un periódico moderno, de informacion y de empresa* pera fer quartos, no podia deixarlas perdre.

Per aixó aquell ¡ay! més que un crit de dolor y vergonya pel recort de la desfeta, nos fá l' impresió del sospir de satisfacció del comerciant juhen al recordar un bon negoci d' anys enrera.

¡Ay!, si, ja poden dirho. anys tant bons com aquells pels periódichs sense entranyas no 'n vindrán pas d' altres.

Es alló de 'n Becquer arreglat per l' assumpto de que 's tracta:

«Volverán las oscuras golondrinas
de tu balcón sus nidos á colgar,
más ¡ay! que las gangas superfínas
de los tiempos de Cuba y Filipinas
esas, no volverán.»

La llengua Catalana

*Treball llegit per la autora en la solempne festa en honor de
Donya Agnès Armengol de Badía.*

Al parlar de nostra preuhada llengua no es pás mon ánim ofendre al castellá ni al francés, al italiá ni al inglés, no: perque tots perteneixen com nosaltres catalans á la mateixa familia nomenada humanitat; ans bé, que si en tant nombrós com triat auditori hi havian dels esmentats estrangers, tingan la bondat de rebre la fraternal salutació que de cor los endresso.

Donchs ab la venia general vinch á donar principi.

Conservo encare algún recort de quant era petita en que unas voltas m'entretenia molt bé passant la estona contant ab altrás nenas de la mateixa edat rondallas y endevinallas. Entre las que ajudavan á formar lo rotillo de nostra amistat se destingia la graciosa nena nomenada Merceneta. ¡Quina criatura n'era aquella! Sembla que encare le veig. Blanca com un glop de llet, son cabell ros com un fil d'or, sos ulls tant negres y rossos ensemps que tant vius, que sols al mirarnos donava compendrer lo que volia explicar. Lo dia 25 de Mars del any 1890 nos contá cosas tant bonicas, que de bona gana viatjaria tres horas pera escoltarla de nou. —Diuen que la curiositat es la campanya inseparable de la dona; pero ja no sé si en semblant cás, trobarian algun home que 'n tingués menos. —Aquell mateix dia son despido va ser enllepolirnos pera l'endemá, dihentnos que son padrí li explicava la historia de Catalunya, y que tant aviat ne tingués coneixement nos faria participants de sa honrosa gaubansa; lo que no pogué cumplir, degut á un disgust que acabáva de sufrir. La Montserrat, companya de sa més íntima confiansa, fou la única que participá de sa molta pena, al comunicarli 'l següent cás.

Desitjosa la Mercé de assistir á la Comunió que debía tenir lloch l'endemá diumenje, com es natural, determiná anarsen á confesar, lo que verificá en la Iglesia de son Colegi; pero ¡ah, fillets de Deu! quan se troba ab un confés castellá que li fá varias preguntas, y ab aquella sorpresa y pressa

que no l'enténia, ignorant si li parlava de naps ni de cols, ¿ne volen de pena pera la virtuosa penitenta? fins que al últim, quedá més torbada que avans d'acostarse al confesionari; y tot ¿per qué? No perquè no fos zelós lo sacerdot, sino porque li parlava en llengua que no estava al alcans de la criatura; quan ell devia saber la *nostra*, per ser home de més estudis y viure en terra catalana. Sabedora la Montserrat del conflicte en que 's trobava, la tragué de pena, al dirli que en aquell moment acabava de veure al senyor Rector, que estava disposat á confesar á qui 's presentés. Y com dit senyor era un *catalá* de bona mena, com tants n'hi ha (gracias á Deu), nos deixá á la Mercé aconsolada y animada per completar sa bona obra: grat sia á la Llengua que niua en nostra cor, aixó es, á la Llengua catalana.

¡Nostra Llengua! Cóm t'han posada, aymada del meu cor! Uns t'han escupit á la cara fent escarni de ta virtut, que la tens tota, per los medis sens compte que 'ns proporciona de comunicació ab la brevetat y energia ab que ho fás; altres te motejan dihenthe dialecte, t'omplan d'insults barrejant en ta companyia un miler de mots estranys que fan mal d'orella y no se qué més, com es are aquells que son no pochs, per desgracia catalanista, que enlloch d'expresar la conjunció adversativa, *no obstant*, hi matxacan aquell presumit *sin embargo*, y no parlém d'aquells que fen gala de cultura, mi li clavan un pessich tant cargolat que me la deixan sense sentits; y son aquells que diuhen *Juanito*, *Pepito*, *Merceditas* enlloch de tan graciosos diminutius, com *Joanet*, *Merceneta* y altres que recordarán vostés en ordinaria conversa. Y tot aixó degut á la bruixa de la moda, y tal volta á la imposició de petitesas. Que 's mani aquesta ó aquella forma de construhir obras públicas, y fins particulars, no me 'n ocupo, que no'm pertany pero que toquin á nostra aymada parla, que 'm roba las miradas, que 'm crida la atenció desde la infantesa, ¡oh! ¡aixó no aguanto! y protesto de las befas que ha suferit nostra Mare; en tant que aixeco una alabansa al Sér Suprém, per haver dotat á Catalunya de personas tant dignas com Donya Agnès Armengol de Badia, donya Dolors Moncerdá y altrás; com l'eminent y may prou llorejat Mossen Cinto, als honorables senyors Milá y Fontanals, Rubió y Ors y moltíssims d'altres que omplen de gloria las planas de *nostra historia* contemporánea.

En vista del mal que ha fet tant la pressió extranya com lo descuyt propi y 'l bé que produeix á la causa patria la activitat desplegada per nombrosos individus, quins enlloch de passar inutilment lo temps en casas de joch y cosas pitjors, lo gastan en treballs literari catalans que engrossan la República de nostras lletras, no puch menys de encomanárlosi un esforç de

sa part, pera veure dintre pochs días lo triomf de *nostre parla*, que rant ha d' *ennobrir á nostre poble*.

Ja 'm dispensarán vostés si 'ls he sigut molesta, quan m' he proposat solzament distreurels una estona acabant dihent: ¡Visca la Llengua Catalana!

MARÍA DEL CARME VALLS Y POMÉS.

FESTA BENÈFICA

Una festa de verdadera importancia y lluhidíssima baix tots los conceptes, resulta 'l ball de beneficencia que 's doná 'l propassat diumenge en lo Teatre dels Camps de Recreu.

Dit colisseu, convertit en artístich *Palau Lluinós*, vessant arreu resplandors acoloridas y esplendidesa, hostatjava una imensa gentada que omplía per complert la planta baixa y 'l primer pis, essenhi representadas totas las classes socials de nostra estimada ciutat, y, especialment, de nostras escayentas sabadellencas, desde l' humil trevalladora d' ayre senzill, á la més distingida senyora de l' alta societat, acobladas totas per aquella hermosa festa.

Per ésser cosa no molt acostumada en nostra ciutat, hi havia una espectació extraordinaria pel *Ball de rams*, lo verdader *clou* de la festa, que 's feu en l' últim ball de la primera part.

Dintre l' escenari, hi havia colocada la taula presidencial voltada en semi-círcul per luxosos sillons, que passaren á ocupar deu distingidas senyoretas, lluhint elegantíssimas *toilettes*, al pás d' ayrosa marxa executada per l' orquesta, y, acompanyadas galanament pels individuos de la comissió.

L' ilusió que 'l públich s' havia fet d' aquest ball, la vegé ab excés realisada, puig además de lo ben organísat que resultá y del interés que prengué totseguit la subasta dels rams de las senyoretas que ocupavan la presidencia, metálicament considerat doná un resultat magnífich, com se pot veure pels preus á que se pagaren dits rams.

Las senyoretas que presidiren dit ball són las següents: senyoreta Mercé Cirera Voltá, Presidenta; Dolors Molins Vidal,

Erminia Salas Argelaguet, Carme Soler Coroninas, Soletat Durán Martín, Teresa Durán Martín, Teresa Gorina Romeu, María Pedamonte, Assumpció Casanovas Argelaguet é Irene Planas Argemi.

La subasta dels rams se feu ab l' ordre que segueix:

Primer ram: Adquirit per la Junta d' obsequis per 30 pessetas, cedintlo á la senyoreta Mercé Cirera.

Segón ram: Adquirit per don Joseph Ruíz per 5 pessetas, cedintlo á la senyoreta Assumpció Casanovas.

Tercer ram: Adquirit per D. Florenci Gorina per 25 pessetas, cedintlo á la senyoreta María Pedamonte.

Qnart ram: Adquirit per don Andreu Camps per 100 pessetas, cedintlo á la senyoreta Rosa Perís.

Quint ram: Adquirit per don Vicents Regas per 35 pessetas, cedintlo á la senyoreta Escolástica Cusidó.

Sisé ram: Adquirit per don Joan Duch per 50 pessetas, cedintlo á la senyoreta Rita Camps.

Además s' adquiriren 100 rams á 1 pesseta un, per altres tants concurrents.

La senyoreta Mercé Cirera, presidenta de la comissió de senyoretas, cedí 'l seu ram, lo quin fou adquirit per don Plácit Marcet per 300 pessetas, fentne obsequi á la senyoreta Assumpció Camps.

La Srta. Maria Pedamonte cedí 'l seu ram, lo quin fou adquirit per D. Manel Folguera y Durán per 50 pessetas, qui demaná á la Srta. Presidenta 's dignés regalarlo á la noya més petita y desgraciada de la Casa de Caritat y Beneficencia.

La Srta. Assumpció Casanovas cedí 'l seu ram, adquirit per D. Joan Gran per 30 pessetas, fentne present á la mateixa senyoreta.

La recaudació total dona 'l següent resultat:

Entradas, 508 pessetas.—Subasta de rams, 747'35 pessetas.—Safata, 634 pessetas.—Donatius, 375 pessetas.—Total, 2260'35 pessetas.

Are sols ens resta felicitar entussiasment als individuos de la Comissió organísadora per la ordenada y bona organísació

que donaren á dit acte, donàntlos hi, al mateix temps que á la Junta Municipal de Beneficencia, nostra més coral enhorabona pel magnífich resultat de la festa, tot recomanantlos hi ho tinguin ben present per lo successiu, á fi de que segueixin per aquest camí al organisar festas benéficas, y ja que l' estat actual de la Societat obliga á recórrer á certs actes pera conseguir alguna caritat pels pobres, que d' altra manera no 's conseguiría, se vaigin deixant de banda cada dia més certs espectacles que disfressan la caritat ab lo vestit pellingós d' una moral duptosa.

La bandera de la "Unió Catalanista"

tenen l' honor d' adherirse al manifest de D.ª Agnés Armengol de Badià y ensemps contribuir á la suscripció pera la bandera de la «Unió Catalanista.»

Suma anterior, 3.040'75 pesetas.

Masnou.—Rosa Rosell de Pujadas, 0'25 pesetas.—Filomena Pujadas y Rosell, 0'25.—Maria Pujadas de Rosell, 0'25.—Soletat Pujadas y Truch, 0'25.—Agnà Rosell y Massip, 0'25.—Soletat Truch d' Estapé, 0'25.—Maria Estapé y Truch, 0'25.—Eularia Estapé y Truch, 0'25.—Agnà Rosell de Bosch, 0'25.—Rosa Sensat, 0'25.—Eularia Sensat, 0'25.—Celia Sensat, 0'25.—Candelaria Coll, 0'25.—Teresa Rosés, 0'25.—Rosa Coll, 0'25.—Candelaria Rosés, 0'25.—Teresa Rosés, 0'25.—Isabel Rusinyol, 0'25.—Joaquima Boadella, 0'25.—Teresa Vidal de Font, 0'10.—Teresa Font de Costa, 0'10.—Teresa Costa y Font, 0'10.—Antonia Costa y Font, 0'10.—Rosa Costa y Font, 0'10.—Consol Costa y Font, 0'10.—Dolors Fàbregas, 0'25.—Rosa Bosch y Rosés, 0'25.—Josphà Isern y Mateu, 0'25.—Isidra Isern y Mateu, 0'25.—Teresa Estapé y Bosch, 0'25.

Barcelona.—Espersa Rabassa d' Oller, 2'50 pesetas.—Maria de la Gloria Oller, 2'50.—Eularia Montalá, 0'25.—Consol Planas, 0'25.—Rosa Perdigó, 0'50.—Josepha Perdigó, 0'50.—Maria Ruich de Gilabert, 0'25.—Angela Gilabert, 0'25.—Dolors Damians, 0'50.—Consepció Bellera de Durany, 1.—Dolors Bellera y Godó, 1.—Concepció Durany y Bellera, 1.—Josephina Vives y Roviralt, 1.—Carlota Vives de Durany, 1.—Caronileta Durany y Vives, 1.—Felipa Roig, 0'25.—Maria Relats de Codina, 0'25.—Victoria Toro, Vda. de Valldeperas, 0'25.—Isabel Valldeperas, 0'25.—Ferranda Valldeperas, 0'25.—Estefania Valldeperas, 0'25.—Martra Sostres de Puigbó,

0'25.—Josepha Carreras y Fontanals, 0'25.—Pura López, 0'25.—Dolors Blas y Soler, 0'25.—Concepció Calvet, 0'25.—Ginoveva Autó y Fabregat, 0'25.—Concepció Lladó y Giner, 0'25.—Dolors Montealegre y Giral, 0'50.—Agneta Torné y Aleu, 0'50.—Pilar Larosa, 0'50.—Leonor Giralt y Latre, 0'50.—Rosa Valls d' Piquet, 0'10.—María Balanyá, 0'25.—Angeleta Llorca, 0'25.—Rosa Abella, 0'25.—María Batlló, 0'10.—María Quintana, 0'25.—Ramona Canyada, 0'20.—María Morera, 0'25.—Agneta Germá y Masclans, 0'25.—Antonia Germá y Masclans, 0'25.—Francisqueta Camps, 0'15.—Pepa Miró, 0'25.—Rosa Calvet, 0'25.—María Poch, 0'25.—Isabel Tarrassa, 0'10.—Francisca Guarro y Castelltort, 0'20.—Engracia Guarro y Castelltort, 0'20.—Sebastiana Zaragoza, 0'10.—Amalia Domenech, 0'10.—Emilia Ripoll, 0'15.—Virgilia Teruel, 0'25.—Consol Colom, 0'10.—María Alsina, 0'10.—Agustina Ibanyez, 0'25.—Madrona Gomez y Torras, 0'25.—Teresa Gual, 0'25.—Teresa Guasch de Martorell, 0'10.—Pilar Laguna y Antonio, 0'25.—Carme Ferras y Bertrán, 0'50.—Teresa Claramunt, 0'25.—Francisca Puig, 0'15.—Antonia Puig, 0'10.—Capitolina Poch de Blanch, 1.—Josepha Riera, Viuda de Vidal, 0'25.—Francisca Pujadas de Cantarell, 0'20.—Francisca Roig de Farré, 0'25.—Antonia Farré y Roig, 0'25.—Dolors Molins de Canonge, 0'25.—Celia Canonge y Molins, 0'10.—Matilde y Riuró y Coll, 0'25.—Caterina Briera y Font, 0'25.—Pura Lletget y Sardà, 0'50.—Assumpció Bassedas y Caylá, 0'50.—Agneta Renom y Amigó, 0'25.—Crou Teruel, 0'25.—Dolors Guasch de Riera, 0'20.—Adela Riera y Guasch, 0'10.—Enriqueta Riera y Guasch, 0'10.—Eularia Valls, viuda de Casanellas, 0'30.—Assumpció Pi de Gabarró, 1.—Palmira Gabarró y Pi, 1.—María Riera y Vinyals, 0'25.—Teresa Tomás de Ros, 0'25.

Lluïsa Ros y Beiragnet, 0'10.—María Ros y Beiragnet, 0'10.—Teresa Ros y Beiragnet, 0'10.—Leonor Ros y Tomás, 0'10.—Angela Bosch de Pujadas, 0'50.—Teresa Pujadas y Bosch, 0'50.—Dolors Monner y Cardús, 0'25.—Manela Massana de Crespo, 1'25.—Pepeta Crespo y Massana, 1'25.—Emilia Casals de Casellas, 0'25.—Antonio Puig, Viuda d' Usall, 0'50.—Francisca Gallifa, 0'25.—Antonia Cervelló, 0'25.—Josepha Simó de Coll, 0'25.—Montserrat Coll y Simó, 0'25.—Teresa Draper de Torrents, 1.—Agneta Rivé de Trias, 1.—Eduvigis Fuentes de Flos, 0'50.—Pepeta Flos y Gibernau, 0'25.—Eduvís Coll y Bertran, 0'25.—María Romeu, 1.

Josepha Romeu, 1.—Teresa Plana y Sevil, 1.—Angela Plana y Sevil, 1.—Concepció Nadal, 3.—M. G., 5.—Assumpció Tapls de Guarro, 5.—María de las Neus Prats de Fargas, 3.—María de las Neus Fargas y Prats, 1.—Francisca Pellicer y Prats, 1.—Matilde Llavayol, 0'10.—Montserrat Llavayol, 0'10.—Carmeta Llavayol, 0'10.—Candelaria Vilella, 0'25.

Castellvi de la Marca.—Pilar Bosch, 0'10. — Antonia Canyas de Carbó, 0'15.—Ventura Pinyol de Carbó, 0'50.—Antonia Sadurní y Romagosa, 0'10 —Maria Sadurni de Bolet, 0'25.—Marieta Bolet, 0'10.—Teresa Bolet, 0'05.—Maria Rafecas, 0'10.—Dolors Rafecas, 0'10. — Antonia Gallart, 0'10.—Pepa Molet, 0'25.—Rosa Bolet de Jané, 0'15.—Emilia Jané y Bolet, 0'10.

Total, 3.113'35 pessetas.

NOVAS

—La Junta Permanent de la «Unió Catalanista», en representació de todas las entitats y periódichs á ella adherits, va enviar als regidors de Palma la comunicació que segueix, protestant del atropell de que foren víctimas per part del representant del Poder Central, los regidors d'aquell ajuntament, volguentlos privar del ús del mallorquí en las sessions que celebra.

Diu aixis la valenta y expressiva comunicació de la «Unió Catalanista»:

«Aquesta Junta Permanent, enterada de que 'l delegat del govern central en aqueixa històrica Illa excedintse en sas atribucions ha intentat privar á alguns regidors d'aqueix Excm. Ajuntament del dret d'expressarse en sa propia llengua pretenent imposarne una altra d'estranya al nostre poble, ha acordat en sessió d'avuy manifestarvos la satisfacció causada per la vostra actitud de protesta, que tot y estant enmotllada en lo més extricte deber que tenim los pobles de llengua catalana de parlarla, conrearla y defensarla de tota intrusió, resulta cívica per la posició anti-natural en que'ns han colocat las collas que desde 'l centre de la península exerceixen la hegemonia castellana passant per demunt de tots los drets sagrats que per la rahó de ser vivas deuen sostenir las nacionalitats que avuy formen l'Estat espanyol. Al castellanisme absurdo que suposa aquesta imposició devéu oposarhi vosaltres per instinct de propia conservació lo Catalanisme mallorquí, la afirmació sencera y constant del nostre dret á la vida y recordantnos tots de que 'l poble que pert sa llengua es poble mort, hem d'endressar todas las nostras energías á la conservació de la llengua que honraren tants sabis y al cap de tots lo gran Beat mallorquí. En lo plet que hi ha empenyat entre 'l centralisme xorch y absorvent de la oficina castellana y la creixent vitalitat de las anomenadas regions, duhém nosaltres la mellor part perque tenim la fé dels apóstols y ells l'excepticisme fatalista dels degenerats.

»Lo «Unió Catalanista», y-en són nom, aquesta Junta Permanent vos encoratja en la patriòtica tasca empresa y vos ofereix son concurs á quin

objecte ha-acordat proposarvos la celebració d' un meeting de propaganda á Palma, al que hi assistirà la nostra Corporació convidanthi ensemps á todas las demás entitats autonomistas de la nostra comuna Patria.

»Avant donchs y visca la nostra santa llengua.—Deu vos guardi molts anys.—Barcelona 13 de Febrer 1902.—Lo President, Joseph M.ª Roca.—Lo Secretari, M. Rocamora.

»A D. Francisco Villalonga, regidor de la ciutat de Palma.

Axísmateix, y per lo mateix motiu, ha enviat á Madrid lo següent ofici:

«La «Unió Catalanista» protesta indignada de la incalificable conducta del vostre representant á Mallorca prohibint arbitrariament l' ús del mallorquí als regidors de la ciutat de Palma. Los pobles que tenen complerta conciencia de la seva personalitat jamay tolerarán la imposició d' una llengua forastera.

»Visqueu molts anys.

»Barcelona 13 Febrer 1902.—Lo President, Joseph M.ª Roca.—Lo Secretari, M. Rocamora.

»Excm. Sr. President del Consell de Ministres del Estat espanyol.»

També s' han ofert als regidors mallorquins los diputats regionalistas de Barcelona.

—S'ha constituït en aquesta ciutat una Lliga Regionalista, que, segons se 'ns diu, se proposa defensar lo mateix programa catalanista que vé defensant desde fa 16 anys lo nostre Centre Català.

Li desitjem bon acert y molta empena.

—En lo teatro Euterpe, farà avuy son debut, una companyia cómic-dramática castellana, dirigida per los primers actors don Joseph Dominguez y don Emili Martínez, y, en la que hi figuren las primeras actrius senyoras Elissa Garrigós é Isabel Luna.

L' obra de debut es la comedia francesa de Sardou, *Fernanda*, acabant ab la comedia en un acte *De asistente á capitán*.

Per lo próxim dijous se prepara una extraordinaria funció de Moda, posantse en escena lo drama de Echegaray *Mancha que limpia*.

—Hem rebut la agradable visita de *Vida Nova*, periódich defensor del programa de la «Unió Catalanista» y portaveu del «Centre Catalunya», de Sant Martí de Provensals.

Agrahim l' envio y li torném lo *Deu vos quart* que 'ns endressa.

—Ha sigut nombrat Gobernador civil de Barcelona, lo Sr. D. Francisco Manzano, que ho era actualment de Sevilla.

—S'ha rebut una ordre del Govern fixant la jurisdicció de la Cambra de

Comers de Barcelona, que s' extén en tota la provincia, esceptuant los partits judicials de Sabadell y Tarrassa.

—Lo Consell General de la Associació Democrática Catalanista de Barcelona, *Lo Somatent*, ha quedat constituït com segueix: President, D. Julià Soley; Vis-president, D. Joseph Gibert; Secretari, D. Jaume Durany; Vis-secretari, D. Joan Alfonso; Tresorer, D. Pau Cumella; Bibliotecari, don Jaume Rovira y vocal, D. Francesch Vila.

—S' ha publicat en un elegant folleto 'l notable treball *Nota sobre la constitució geològica de la vall de Camprodón*, del jove y notable geòlech don Norbert Font y Sagué, pbre.

Aquest treball es igualment notable que tots los de tant distingit naturalista y escriptor, pel pacient y concientsut esfors que suposa en son autor, com per la importancia que tenen tots los treballs fets pera arribar ab verader esperit científich al coneixement de la constitució del nostre planeta y especialment de la terra en que vivim.

Dita *Nota*, que més que aytal cosa es lo recull del fruyt de madurats estudis, fou publicada anteriorment en lo «Butlletí de la Institució Catalana d' Historia Natural».

—Lo nou Consell Directiu de la Agrupació «Art y Pàtria», adherida á la «Unió Catalanista», ha quedat constituït baix la següent forma: President, don Rafel Folch y Capdevila; vispresident, D. Joan Terrasa; secretar D. Santiago Baleta y Gassull; tresorer, D. Bartomeu Baxarias, Delegats: de Literatura, don Francesch Matas; de Música, D. Joseph Bas; y d' Art plástich, D. Joan Vehil.

—Además de las novas entitats, que, com ja anunciarem han demanat sa admissió á la «Unió Catalanista», han sollicitat darrerament son ingrés la Agrupació Catalanista del Poble Sec, instalada en lo carrer de Mata, número 36, de dita barriada.

—Acaba de publicarse una interessant obreta titulada *Reglas Prácticas de Escritura Catalana*, escrita per nostre company de causa en Rafel Monjo y Segura.

No 'ns cal indicar la utilitat de la mateixa, ja que 's deduheix directament del titol expressat y del objecte á que per son titol ve destinada, objecte que no es altre que 'l de corretjir los vicis en que cauhen molts catalans al escriure 'l seu idioma que no coneixen prou bé. Com á obra de contribució al perfeccionament de la llengua catalana, no deixa de tenir la seva importancia 'l treball del senyor Monjo.

—Ha comensat á publicarse á Sarriá un periódich catalá titolat *L' Auto-nomista*, que será 'l portaveu del «Centre Regionalista» d' aquella població.

Agrahim lo saludo que dirigeix á la premsa catalana y li desitjém molts anys de vida.

—Lo novell «Centre Catalunya» de Sant Martí de Provensals, está preparant pera 'l vinent diumenge un acte públich de propaganda catalanista.

—Ahir dissapte tingué lloch á las Casas Consistorials, la revista reglamentaria de Cabos de Sòmatent d' aquest partit de Sabadell, per lo Quefe Auxiliar Sr. Fondevila.

En ella hi regná la major cordialitat entre dit senyor y 'ls Cabos del partit, majorment poguentse expressar en llengua catalana, puig dit senyor, fill de Barcelona, es entusiasta de nostra institució y coneix á fondo la ystoria y la gloria de nostra patria.

—Lo consistori dels Jochs Florals nos fa saber que l' Emm. y Rvmm. senyor Cardenal Casañas, Bisbe de la diócessis, s' ha dignat posar á la disposició del Consistori un premi pera adjudicar al autor d' una poesia relligiosa que, á judici dels Mantenedors, sia mereixedora del mateix.

Anunci Oficial

LA ENERGIA — Sabadell

Aquesta Societat celebrarà la Junta general ordinaria previnguda per l' art. 11 dels Estatuts socials, el dia 23 dels corrents á las 10 en punt del mati, en el local de la Administració, plassa d' Espartero.

Tenen dret de assistencia y veu en las juntas generals tots els senyors accionistas, encare que solzáment pogan pendrer part en las votacions els posseedors de cinch ó més accions, els seus representants ó 'l delegat dels qu' en el acte s' associhin pera completar aquell número.

Els senyors accionistas que desitjin assistir deurán efectuar el dipòsit dels títuls de las sevas accions á la Caixa social ab dos dias per lo menos, d' anticipació al senyalat pera la celebració de la Junta, servintlos hi de contrassenya pera l' entrada en el local en que se celebrarà el resguart que se 'ls librarà del respectiu dipòsit.

Sabadell 1 de Febrer de 1902.—El President, *Joseph Cirera*.—P. A. del C. de A.—Lo Secretari, *Antonino Oliver*.

FORSA MOTRIU

S' arrenda de 4 á 12 caballs, ab local corresponent, en aquesta ciutat.

Informarán: Carrer de Durán, núm. 38.

LO CATALANISTA

Setmanari defensor dels interesos morals y materials de Catalunya.

SE PUBLICA Á SABADELL CADA DIUMENGE

Redacció y Administració: Travessia de la Rambla, n.º 9.

Los originals, es precis que 's remetin firmats encare que degan publicarse ab pseu donim ó sense firma. Los originals no 's tornan.

Se farà judici crítich de las obras de las quals se 'us remetin dos exemplars.

PREUS: Sabadell: Número complert per suscripció, 1 pesseta al més.
Catalunya: 14 pessetas l' any.

Anuncis á preus econòmichs.

Esqueles mortuorias á preus convencionals.

Representació administrativa á Barcelona: ALVAR VERDAGUER (llibreria), Rambla del Mitx,

LA CATALANA

COMPANYIA DE SEGURS
contra incendis y explosius
A PRIMA FIXA

Establerta á Barcelona:

Dormitori S. Francech, 5

Edifici propietat de la Companyia

Única societat catalana d'aquest ram, ab un capital de **20.000.000** de rals y que compta ab **29** anys d' existència.

Los capitals assegurats, forman un total de **2.140.777.486'29** ptas. y ha pagat per sinistres **4.689.855** ptas.

Agencia y Delegació:

Sant Joan, 43. — Sabadell

ANÍS DEL MONO

GRAN PREMI - EXPOSICIÓ DE PARÍS 1900

AYGUARDENTS

LICORS

CHAMPANY'S

Marcas: *Excelsior - Sport - Duc de la Croix - Espuma d' or*; y demés productes de la casa **Vicents Bosch** de Badalona.

Representant: **Antoni Cota Abellana**.—Rambla, 150.

Depòsit: Casa del representant.

Imprempta y Enquadernacions de P. Tugas.—Travessia de la Rambla, 9.—SABADELL